

## *Campanya #SocEfeminatDNLV: ús dels mitjans de comunicació i motivació a l'aula de català per a adults*

Aina Monferrer-Palmer  
Universitat de València  
aina.monferrer@uv.es  
ORCID: 000-001-9771-8200

Rebut: 20 de juliol de 2020  
Acceptat: 19 de gener de 2021

### **Resum**

Bastant-nos en l'aprenentatge significatiu, l'ús de realia i les estratègies de motivació, mostrem una seqüència didàctica d'interacció amb entorns i receptors de fora de l'aula. Proposem als estudiants crear discursos adreçats a transformar un aspecte real de la societat: hem obtingut la modificació d'una accepció discriminatòria del Diccionari Normatiu Valencià.

### **Introducció i objectius**

Aquesta experiència didàctica es va dur a terme a l'Escola Oficial d'Idiomes (EOI) de Castelló amb un grup de vint alumnes de C1 de valencià durant el curs 2018-2019, i tingué efecte en la modificació del *Diccionari Normatiu Valencià* (DNLV) al maig de 2020. Quan comencem el curs, ens marquem un pla d'estudi segons el currículum oficial. Tanmateix, és una quimera pensar que aquesta planificació es complirà tal com l'hem prevista. No podem saber quin tipus d'alumnat, amb quines inquietuds, tindrem en començar el curs. Endemés, és impossible saber què es farà de la nova identitat construïda entre tot el grup, que pot servir de catalitzador d'algun aspecte o altre, totalment inesperat.

És el que ocorregué amb l'experiència didàctica suara exposada. Un dia que explicàvem la derivació lèxica, va aparèixer una derivació de l'adjectiu *femení*: *efeminat*. Buscàrem la paraula al DNLV i ens topàrem amb les següents accepcions:

1. *adj.* i *m.* Que presenta un aspecte o un comportament propis d'una dona. *Un home molt efeminat. Gestos efeminats.*
2. *adj.* Que resulta excessivament bla, sense força, sense vigor. *Un poble efeminat, submís, poc disposat a la lluita.*

Foren els mateixos alumnes els que s'indignaren amb la segona accepció, ja que la consideraren denigrant per a la dona pel fet que li atribuïa tot de característiques negatives i d'inferioritat. Els alumnes consideraven que la dona, si alguna característica té, és la fortalesa i l'esperit de lluita. *Motu proprio*, s'indignaren i començaren a esperonar-se els uns als altres per tal de

dur a terme alguna acció amb què s'aconseguís canviar aquesta definició. En aquest punt, captàrem que aquesta indignació col·lectiva es podia transformar en energia reivindicativa prou potent com per començar una sèrie d'accions per intentar canviar la definició injusta d'allò femení que es trobava darrere d'aquella entrada de diccionari.

Una campanya de promoció és una gran oportunitat d'aprenentatge discursiu. És un tipus d'acció comunicativa que conjumina el treball de diversos gèneres discursius orals i escrits. Per tant, pot funcionar com a base d'una seqüència didàctica multidiscursiva. En la classe següent a la del descobriment del que ens semblava una accepció discriminatòria del mot *efeminat*, vàrem fer una pluja d'idees en un document de Word de Google Drive, a partir del qual dissenyàrem una estratègia per aconseguir ressò mediàtic.<sup>1</sup> Endemés, planificàrem una argumentació general per a la nostra reivindicació, així com un logotip i una etiqueta per a xarxes socials que alhora funcionava com a eslògan sintètic: *#SocEfeminatDNV*. Amb l'etiqueta creada, aconseguiríem canalitzar totes les intervencions en xarxes que duguerem a terme de manera cooperativa. Així podríem recopilar informació i identificar per on anava avançant la campanya.

Gràcies al fet que Castelló és una ciutat petita, entre la vintena de membres d'aquesta iniciativa vàrem aconseguir fer arribar la nota de premsa a diversos dels principals mitjans de comunicació castellanencs. Un altre punt important per a l'èxit de la campanya fou intentar estar presents als programes d'À Punt. Jürgen Habermas (2003) creia en la raó comunicativa, en una societat de la informació en què la comunicació humanitzada tingués prioritat sobre la comunicació amb interessos comercials i propagandístics. A més, cal no oblidar que, entre les funcions dels mitjans de comunicació de proximitat, la funció didàctica hi ocupa un lloc preeminent (Monferrer-Palmer i Bellido 2016).

Començàrem el projecte després de Nadal. Per tant, la planificació ens quadrava per arribar a fer un acte més formal el 8 de març, Dia de la Dona, ja que, al voltant d'aquesta efemèride, els mitjans posen el focus en la qüestió de les discriminacions de gènere. Tota la classe va dissenyar la planificació de la campanya i el repartiment de tasques. Sense que els alumnes en foren conscients, vàrem reorganitzar els objectius curriculars del semestre perquè el projecte *#SocEfeminatDNV* articulés les dinàmiques d'aula sense sortir-nos dels continguts curriculars. En l'annex, enumerem tots els textos que vàrem treballar en el marc de la campanya.

En un primer moment, obtinguérem ressò mediàtic. Apareguérem en els matins d'À Punt, en els informatius d'À Punt Ràdio, en l'*A viuir que son dos días Castellón* de la SER, en Ràdio Vila-real i en diversos mitjans escrits de la província. Tanmateix, ràpidament observàrem que el focus mediàtic s'apagava. Aleshores, ens posàrem en contacte amb l'associació LGTBI Castelló, ja que, uns mesos abans que nosaltres, aquesta associació havia engegat una campanya perquè el DNV afegís o modifiqués diverses paraules per ser homòfobes, ajudats per un membre de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC): el castellanenc Manel Pitarch.<sup>2</sup>

També vingueren, al mes de març, membres d'LGTBI Castelló a fer-nos una xerrada per presentar-nos la seua campanya en contra de l'*LGTBIfòbia als diccionaris*<sup>3</sup>. Simbòlicament, en aquell acte l'associació LGTBI va adoptar la nostra paraula *efeminat* per incorporar-la a la seua reivindicació.

Es va acabar el curs 2018-2019 sense resposta per part de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), però almenys estàvem contents d'haver aconseguit ressò a les xarxes socials

1 Vegeu el document de Google Drive en: [https://docs.google.com/document/d/1KdtUaBruUXxy-w5IFnCeIXRWwlosHGkGj\\_JSIH7-kWw/edit](https://docs.google.com/document/d/1KdtUaBruUXxy-w5IFnCeIXRWwlosHGkGj_JSIH7-kWw/edit)

2 Més informació sobre la campanya: <http://castello.espais.iec.cat/2018/12/10/lgtbifobia-als-diccionaris/>

3 En el seu cas, pretenien modificar, tant al DIEC2 com al DNV, les definicions discriminatòries de *marieta*, *invertit*, *amanerat*, *sodomita*, *bardaix*, *heterosexual*, *homosexual*, *lesbiana*, *bisexual*, *intersexualitat*, *transsexual* i *homofòbia*; així com afegir les expressions fraseològiques *identitat de gènere*, *expressió de gènere*, i les paraules *cissexual*, *cisgènere*, *trans*, *LGTBI*, *lesbofòbia*, *bifòbia*, *intersexualfòbia*, *heterocentrisme* i *heteronormativitat*.

i als mitjans de comunicació convencionals en valencià. Des de la perspectiva de la docent, estàvem satisfets d'haver creat una dinàmica de treball molt favorable a l'enfocament discursiu. Passat el temps, a l'estiu de 2019, vam rebre un comunicat de l'AVL responent a la nostra sol·licitud, en què se'ns informava que la Secció de Lexicografia i Gramàtica de l'AVL havia estudiat la nostra petició en una reunió el 23 de maig. Ens informaven que s'estaven plantejant modificacions tant en la paraula *efeminat* com en d'altres de discriminatòries (especialment, les de la campanya *LGTBIfòbia als diccionaris*) i ens agraïen l'aportació. Així mateix, el document adduïa en defensa pròpia que altres diccionaris també mantenen encara aquestes formes discriminatòries.

Per fi, després d'any i mig, el DNV acceptà la definició no discriminatòria de l'adjectiu *efeminat*, així com la resta de reivindicacions lèxiques no homòfobes que havia demanat l'associació LGTBI Castelló, tal com se'n feren ressò diversos periòdics el 13 de maig de 2020.<sup>4</sup> Tot i que les classes d'aquell grup fa temps que havien finalitzat, alguns alumnes es posaren en contacte amb la professora per informar-la de la bona notícia, fet que fa palès que la motivació ha perdurat més enllà del període de docència.

## Conclusions

Quan ensenyem una llengua, cal sembrar en els alumnes una llavor d'interès i de motivació que romangui en el temps i que no s'esvaeixi en obtenir la nota final. Volíem fer esment en aquesta manera de construir iniciatives motivadores i significatives per a l'alumnat a partir d'un detall puntual i anecdòtic de classe. Considerem vàlida aquesta proposta per les raons següents:

- Cohesiona el grup classe.
- Fa que els alumnes se sentin responsables del seu aprenentatge.
- L'alumnat descobreix que es pot aconseguir efecte social en la llengua que s'està aprenent.
- Es produeix una transferència de prestigi sociolingüístic evident.
- La motivació en el procés fa que els alumnes assumeixin la competència comunicativa d'una manera implícita i més autosuficient.
- El fet que la iniciativa sorgeixi del grup classe espontàniament és una *rara avis* que s'ha d'aprofitar, ja que el nivell d'implicació, de compromís i de cohesió que s'hi aconsegueix és preciós.

Cal tindre en compte que aquestes iniciatives han de sorgir naturalment, no es poden planificar. Per tant, els docents han d'estar a l'aguait per captar-les i saber-les canalitzar de manera profitosa per a l'aprenentatge, tot potenciant-ne el vessant transformador social. Fet i fet, s'ha mostrat un exemple de com una iniciativa espontània de classe es pot convertir en un element motivador i centre de pràctiques discursives orals i escrites molt enfocades al nivell C1 i a les proves finals de certificació però d'una manera motivadora i connectada amb la realitat social i mediàtica. Si Célestin Freinet (1969), que fa un segle apostava per la creació de premsa escolar, pogués observar les capacitats mediàtiques que actualment té l'ensenyament de llengües, ben probablement apostaria per iniciatives com aquesta<sup>5</sup>.

4 Enllaços a les notícies sobre les modificacions al diccionari dels termes discriminatoris: Diari Millars (<https://diarimillars.es/comunitat-valenciana/lavl-aprova-el-vocabulari-lgtbi-i-lincorpora-al-diccionari-normatiu-valencia/>), Las Provincias (<https://www.lasprovincias.es/sociedad/educacion/incorpora-vocabulario-lgtbi-20200513162740-nt.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>) i Mediterráneo ([https://www.elperiodicomediterraneo.com/noticias/sociedad/avl-incorpora-vocabulario-lgtbi-diccionari-normatiu\\_1294217.html](https://www.elperiodicomediterraneo.com/noticias/sociedad/avl-incorpora-vocabulario-lgtbi-diccionari-normatiu_1294217.html)).

5 Per ampliar, hem elaborat algunes fitxes de preparació de les proves de C1 i de C2 de valencià arran de la campanya i de la idea de no-discriminació dels col·lectius LGTBI+ inspirades en aquesta campanya. Hi destaquem la comprensió oral a partir del vídeo del *youtuber* Frank Surimi i la mediació escrita (<http://ainamonferrer.com/?p=1861>) de nota de premsa per engegar una campanya per modificar un terme discriminatori al diccionari (en aquest cas, l'accepció de *disminuït* referida a persones).

## Referències

Freinet, C. (1969) *Técnicas Freinet de la escuela moderna*. Siglo XXI.

Habermas, J. (2003) *Acción comunicativa y razón sin trascendencia*. Paidós.

Monferrer-Palmer, A. i Bellido, T. (2016) “El discurso metalingüístico en las televisiones de proximidad en contextos diglósicos: los casos catalán, valenciano y balear”. Comunicació a les V Jornadas de Lingüística Hispànica, Universidade de Lisboa, 12 i 13 d'abril.

## Annex

### *Gèneres textuais treballats durant la campanya #SocEfeminatDNV*

- Pàgina de Facebook amb les consegüents entrades, enllaç a vídeos i talls de programes.<sup>6</sup>
- Entrevistes telefòniques: de la Cadena SER i de Ràdio Vila-real. L'argumentari es preparà entre tota la classe i les entrevistes foren a alumnes individuals.
- Vídeo col·lectiu promocional.<sup>7</sup> Ha servit per al treball de la pronúncia.
- Nota de premsa en format correu electrònic per enviar als mitjans de comunicació local i autonòmica. D'aquesta nota de premsa, se'n derivaren dues notícies; una per al periòdic Mediterráneo i l'altra per a Castellón Plaza, que també treballàrem en classe.
- Debat d'aula. Es va generar un debat arran del dilema de si els diccionaris només reflecteixen l'ús real de la llengua o si, d'altra banda, també han de ser un model d'igualtat.
- Tuits. Intercanvi de diverses piulades amb el compte de l'AVL.
- Text informatiu per a una recollida de firmes mitjançant *Change.org*.<sup>8</sup>
- Sol·licitud administrativa. Demanàrem oficialment en una carta l'esmena de la segona accepció de la paraula efeminat al DNV. Acabat el curs, rebérem la resposta oficial de l'AVL.<sup>9</sup>
- Presentacions orals de la campanya i mitjançant correus electrònics als altres grups de valencià de l'EOI de Castelló perquè la secundaren.
- Roda de premsa a l'EOI de Castelló per presentar la nostra campanya als mitjans (març del 2019). Hi assistiren Valencia Plaza i Valentúbers.

<sup>6</sup> <https://www.facebook.com/SocEfeminatDNV>

<sup>7</sup> <https://www.facebook.com/watch/?v=2208621099195908>

<sup>8</sup> <https://www.change.org/p/educaci%C3%B3-canviar-l-accepci%C3%B3-discriminat%C3%B2ria-d-efeminat-al-diccionari-normatiu-valenci%C3%A0-de-l-avl>

<sup>9</sup> <https://drive.google.com/file/d/1ChBkAvuDjKSgzXy-k5Gv478aqUtV1gGX/view>